

Skvortsova. – S. 22 – 27. 2. Lalaeva R.I. Logopedicheskaya rabota v korrektsionnykh klassakh / R. I. Lalaeva. – VLADOSS-PRESSA, 2004. – 223 s. 3. Rubinshtejn S.YA. Psikhologiya umstvenno otstalogo shkol'nika / S. YA. Rubinshtejn – M., 1970. – S. 106. 4. Skripnik T. Naukove pidruntya doslidzhennya skladnikiv movlennevoi diyal'nosti v konteksti korektsijnoi-preventivnogo navchannya / T. Skripnik // Defektologiya. – 2000. - № 4. – S. 14. 5. Sheremet M.K. Movlenneva diyal'nist' v sistemi pidgotovki doshkil'nikiv z TPM do shkoli / M. K. SHERemet // Zbirnik naukovikh prats' Kamyanets'-Podil's'kogo derzhavnogo universitetu : Seriya sotsial'no-pedagogichna. Vipusk KHIII, 2008. – S. 293 – 297.

Боряк О.В. Специфіка логопедичної корекції при вадах інтелектуального розвитку

У статті надана характеристика системних порушень мовлення, їх трактування в логопедичному, неврологічному та нейропсихологічному аспектах. Висвітлені особливості проявів системних порушень мовлення при вадах інтелектуального розвитку (розумовій відсталості). Визначені труднощі здійснення логокорекційної роботи, обґрунтовані її специфічні риси.

Вивчення структури мовленнєвого дефекту у дітей з легким та помірним ступенем розумової відсталості обумовлює необхідність аналізу багатьох теоретичних концепцій: о співвідношенні мислення та мовлення, о первинних та вторинних порушеннях розвитку, о загальних та специфічних закономірностях в психічному розвитку, о рівневих структурах мовленнєвого процесу. Тому з метою подальшого визначення специфіки здійснення логопедичної роботи при розумовій відсталості є актуальними дослідження лінгвістичної та психолінгвістичної теорії мовної та мовленнєвої діяльності саме з урахуванням структури основного дефекту, визначення порушених та (або) спотворених ланцюгів та імовірності виникнення компенсаторних можливостей.

Ключові слова: діти з вадами інтелектуального розвитку, системні порушення мовлення, розумова відсталість.

Боряк О.В. Специфика логопедической коррекции при нарушениях интеллектуального развития

В статье подана характеристика системных нарушений речи, их определение в логопедическом, неврологическом и нейропсихологическом аспектах. Раскрыты особенности проявления системных нарушений речи при нарушениях интеллектуального развития (умственной отсталости). Определены трудности осуществления логокоррекционной работы, обоснованы ее специфические черты.

Изучение структуры речевого дефекта у детей с легкой и умеренной степенью умственной отсталости обуславливает необходимость анализа многих теоретических концепций: про соотношение мышления и речи, про первичные и вторичные нарушения развития, про общие и специфические закономерности в психическом развитии, про уровневые структуры речевого процесса. Поэтому с целью дальнейшего определения специфики осуществления логопедической работы при умственной отсталости становятся актуальными исследования лингвистической и психолингвистической теории языка и речевой деятельности именно с учетом структуры основного дефекта, пути выявления нарушенных звеньев и возможность возникновения компенсаторных возможностей.

Ключевые слова: дети с нарушениями интеллектуального развития, системные нарушения речи, умственная отсталость.

Boryak O.V. The specificity of the speech therapy in the intellectual development defects

This article reflects the analysis of the speech disorders, its determination in the intellectual development defects (mental deficiency). The difficulties of the speech therapy work implementation and its specific characteristics are pointed out.

The study structure speech defect parts with mild to moderate mental retardation necessitates many theoretical analysis kontsetische ratio of thinking and speech, of primary and secondary disorders. Development of general and specific patterns in mental development, pre leveling strummer speech process so in order to further determine the specificity of the speech therapy work in mental retardation become relevant linguistic research and theory of language and psihopitvistichesky theory and speech activity, it is against the basic structure of the defect identified ways the speech disorders, the compensatory defects.

Keywords: children with intellectual disabilities, systemic violations of speech, mental retardation.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2014 р.

Статтю прийнято до друку 10.03.2014 р.

Рецензент: д. п. н., проф. Шеремет М.К.

УДК: 376 - 056. 36 – 053. 4

МАЛЮВАННЯ – ГРАФІЧНА ПРОМОВА РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

Войтюк І. В.

На сучасному етапі розвитку суспільства у різних сферах життєдіяльності людини прослідковується тенденція зростання зацікавленості до спеціальної дошкільної освіти.

У нашій країні створена диференційована система спеціальних дошкільних закладів для розумово відсталих дітей. Відповідно до характеру дефекту та ступенем його враженості діти виховуються у спеціальних установах системи освіти, охорони здоров'я або соціального забезпечення. Основним завданням навчання і виховання розумово відсталої дитини є забезпечення максимально можливого рівня фізичного, розумового та морального розвитку, підготовка до навчання в спеціальній школі. При формуванні різних видів діяльності (у дошкільному віці це — гра, малювання, конструювання, елементарна праця) відбувається, як прийнято говорити,

«олюднення» дитини, про що зазначала В. Мухіна [3, с.45].

На думку Є. Медведєвої, малювання має особливий біологічний сенс для дитини. Дитинство — період інтенсивного становлення фізіологічних і психічних функцій. Малювання при цьому відіграє роль одного з механізмів виконання програми вдосконалення організму та розумового розвитку ті малюки, що нормально розвиваються на певному відрізку свого життя (звичайно починаючи з 2-3 років) із захопленням малюють. Малювання як особливий вид продуктивної діяльності виникає лише на певному ступені розвитку психіки і залежить від рівня розвитку сприймання, мислення, ігрової діяльності і ступеня мовного розвитку дитини. Характерно, що розвинені діти, які виховуються в умовах різних культур, у своїх малюнках обов'язково проходять стадії «каракуль», «головоногих» тощо. Малюнки дітей різних народів, але одного віку, вражають дивовижною схожістю. Збільшений інтерес до виявлення стадій та етапів дитячого вікового малювання, тестування дитячих малюнків досліджувався зарубіжними мистецтвознавцями та дослідниками: В. Штерном, Г. Роумом, Г. Лікведом, Д. Харісом, К. Річчі, Н. Бернесом Н. Лейтесом та іншими.

Проблема розумового розвитку у дітей-олігофренів різного віку та корекційне навчання засобами зображувальної діяльності таких дітей вивчалася та досліджувалася науковцями: В. Лубовським, Ж. Шифом, К. Семеновою, Л. Виготським, Л. Солнцевою, М. Певзнер, Т. Власовою та іншими.

У дошкільному віці провідне значення має гра й перші види продуктивної діяльності, до яких належить малювання. Як відомо малювання один із видів діяльності який подобається дітям, викликає позитивні емоції та в процесі якого здійснюється всебічний розвиток малюків. Спочатку графічна діяльність дитини навіть не є власне малюванням. Це так званий дозображувальний етап графічної діяльності. Олівець і папір спочатку не виступають для дитини специфічними знаряддям, і не дивно, що їх використання не за призначенням. Перші графічні прояви виникають певною мірою випадково, як один з можливих результатів маніпуляцій з олівцем і папером. Втім, важливим виступає і механізм наслідування: спостерігаючи дії старших, дитина намагається їх копіювати.

М. Певзнер наголошувала, що малювання у молодшому дошкільному віці може виникнути тільки на основі предметної діяльності на певному рівні [5].

У олігофренів дошкільного віку фактично самотійно не виникає предметна діяльність. Дії з обладнанням для малювання залишаються на рівні маніпуляцій, в більшості випадків неспецифічних. Інтерес дітей до олівців, фломастерів залишається короточасним, бо їх цікавить лише зовнішній вигляд, самотійна творчість не виникає. У малюванні виявляється стереотипність, формальність дій, відсутність задуму, немає навіть елементів сюжету. Діти не використовують предмети-замінники, не можуть змішувати дії з реальними предметами, зображеннями, діями чи мовою. У розумово відсталій дитини без спеціально організованого навчання малюванню не розвиваються й функції мови. Відсутня не тільки плануюча або фіксуєча мова, але, як правило, і сполучена. Продуктивна діяльність у розумово відсталих дошкільнят без спеціально організованого навчання практично не виникає, не з'являються конструктивні вміння, не виникає предметний малюнок. При навчанні без навчальних особливостей розвитку дітей цієї категорії предметні малюнки можуть з'явитися, але ці малюнки, з одного боку, примітивні, фрагментарні, не передають цілісного образу предмета, спотворюють його форму та пропорції, з іншого — є засвоєним дитиною графічним штампом, який не відбиває реального предмету. Особливо показовим є той факт, що діти, які навіть вміють малювати, не використовують у своїх малюнках колір ні, як засіб зображення, ні як засіб емоційної виразності.

Л. Виготський зазначав, що перцептивні дії у розумово відсталих дітей починають формуватися саме в дошкільному віці [1, с.89].

На нашу думку на основі цих дій з'являється у дитини інтересу до предметів, іграшок виникають і найпростіші уявлення про їх властивості і відносинах. Іншою важливою стороною чуттєвого пізнання є наочне мислення, тісно пов'язане з процесом сприйняття. Для розумово відсталих дошкільнят характерне відставання в темпі розвитку наочно-дієвого мислення. Далеко не всім дітям до кінця дошкільного періоду є доступним виконання навіть таких практичних завдань, в яких дія, виконана рукою або знаряддям, прямо спрямована на досягнення практичного результату, тобто на переміщення предмета, його використання або зміну. На відміну від нормально розвинених дітей, у їх розумово відсталих однолітків віковій зміні в розвитку наочно-дієвого мислення без спеціального навчання незначні. При цьому з усією очевидністю проглядається діагностична цінність графічного малювання як показника рівня інтелектуального розвитку. У дітей з тяжкою інтелектуальною недостатністю (ідіотія) в кращому випадку відзначається деяка здатність до сприйняття, наявність пасивної уваги, яка притягається рухомими предметами, різкими звуками і т.п. Запас уявлень у них вкрай обмежений. Мова, як правило, не розвивається, або її розвиток недостатній: вона технічно недосконала, граматично неправильна, словниковий запас обмежений, рухова недостатність різко виражена. При важкій розумовій відсталості черкання олівцем на папері переважній більшості випадків неможливе. Для цього немає ні потреби, ні фізичних можливостей. Дитина береться за олівець лише при зовнішньому спонуканні. Якщо вона і починає наслідувати дії іншої людини, то швидко кидає це заняття.

Отже, при важкій розумовій відсталості абсолютно виключено малювання навіть у стадії каракулей, тобто та діяльність, яка сприяє розвитку орієнтовної активності та техніки малювання у нормальних дітей раннього віку.

Дітей з глибокою розумовою відсталістю (імбецильність) характеризує грубе порушення пізнавальної діяльності, часто відзначаються порушення в розвитку мови, наявне моторне недорозвинення, причому особливо яскраво виділяються порушення тонкої моторики. Ці дефекти закономірно обумовлюють безпорадність дітей-імбецилів в зображувальній діяльності.

Помітно перевершують важко розумово відсталих, глибоко розумово відсталі діти, які також надзвичайно пасивні з олівцем і папером. Розпочавши наносити каракулі вони швидко припиняють процес. Каракулі вони не асоціюють з реальними предметами. Навіть при спеціальному навчанні вони не в змозі відразу повторити прості рухи, припустімо намалювати лінію. Складне зображення, що вимагає декількох різних рухів, їм взагалі не вдається. При спробі зобразити за поданням той чи інший предмет глибоко розумово відстала дитина, яка довгий час навчалася малюванню цього предмета, виробляє завчені рухи. Очевидно, що хоча вона дивиться на результати своїх зусиль, не розуміє того, що малює. Її рухи завчені, але не усвідомлені.

У багатьох глибоко розумово відсталих дітей виявляється яскраво виражена здатність до наслідування рухів людини. Відтворення дій іншої людини закріплюються в специфічний, так званий імітаційний образ. Проте, що у відсутності графічного образу імітаційний образ створює свого роду «порожність» руху: дитина не може співвіднести графічну побудову з образом реального предмета.

У окремих більш легких випадках деякі діти здатні виконати вимогу намалювати певні предмети за поданням. Іноді їх графічні будови відповідають елементарним вимогам зображення. Але в переважній більшості випадків при глибокій розумовій відсталості малюнки навіть у юнацькому віці вкрай недосконалі.

У дітей-дебілів відхилення у розвитку не такі важкі. Проте порівняно з нормою і тут відзначаються істотні відмінності в образотворчій діяльності. Відносно прості предмети округлої форми зображуються дошкільниками менш диференційовано, ніж першокласниками спеціальних шкіл. Характерні особливості предмета дебілами опускаються. Багато предметів округлої форми вони зображують у вигляді простої окружності, тоді як нормальні діти привносять у малюнок істотні дрібниці. Засвоївши певні графічні шаблони, вони слідує їм незмінно, переносячи з малюнка в малюнок. При цьому вони нерідко виявляють тенденцію до руйнування графічного образу і пов'язаної з ним графічної побудови. Зберігаючи напрямок і загальне число ліній графічної побудови в зразку, запропонованому дорослим, дитина-дебіл проводить лінії таким чином, що загальний контур намальованої нею конфігурації та її деталі співвідносні так, як це повинно бути при вірному зображенні. Це свідчить про те, що розумово відсталі діти в деяких випадках не в змозі утримувати в пам'яті образотворчу функцію графічних побудов і співвідносити їх з реальним предметом.

Слід, однак, відзначити, що спеціальне навчання дітей-дебілів малюванню часто дає позитивний результат. Деякі розумово відсталі діти опановують уміння передати в малюнок розгорнутий графічний образ і в більш ранньому віці.

Орієнтуючись на загальні тенденції в розвитку малювання розумово відсталих дітей і порівнюючи малюнки нормальних і розумово відсталих дітей, В. Мухіна підкреслює наступне.

На першому етапі розвитку дозображувальної діяльності нормальна дитина, засвоївши предмети для малювання, починає інтенсивно малювати всілякі каракулі. Вона виявляє при цьому спрямований орієнтовний інтерес до графічних побудов, що виникають з під його руки. Під впливом дорослого дитина засвоює, що графічна побудова може бути знаком предмета, і починає виконувати перші дії, що носять характер заміщення. Розумово відсталі діти, засвоївши обладнання для малювання предметів, не прагнуть малювати каракулі. Орієнтовно-дослідницька реакція на каракулі відсутня або слабо виражена [3, с.37].

Навчання нормальної дитини малюванню найпростіших зразків призводить до розвитку графічних образів і пов'язаних з ними дій співвіднесення образу предмета, графічного образу і графічної побудови.

Нормальна дитина в малюванні виявляє розуміння суті графічної побудови і постійну здатність контролювати свої дії при малюванні. Розумово відстала дитина, наслідуючи дорослого, здійснює послідовну низку дій, але не здатна вловити смислове навантаження самого графічного зразка. Вони малюють на основі імітаційного образу.

Н. Лейтес зазначав, що встановлення зв'язків між графічною побудовою і реальним предметом досягається за допомогою навчального впливу дорослого через словесне найменування предмета і його зображення. Знакова функція малюнка досягається і нормальними, і розумово відсталими дітьми, проте нормальна дитина з цього моменту здатна постійно контролювати дії, які забезпечують графічну побудову, а розумово відстала, почавши з графічної побудови відповідного графічного образу, переходить на стереотипні дії і втрачає смислове значення графічної побудови [2, с.24].

Розвиток графічного образу полягає в співвіднесенні зорових образів предмета, уявлення про предмет, побаченого вперше графічного зображення предмета, і уявлення про те, як має бути побудовано зображення

предмета в даному конкретному випадку. У нормальної дитини кожне конкретне зображення одного і того ж предмета може помітно відрізнятися від попереднього. Все визначає характер чергового обстеження предмета: дитина щоразу привносить у свій малюнок досвід візуального, рухово-тактильного, інтелектуального реалізму. Розумово відстала дитина довго залишається прив'язаною до стереотипного зображення, запозиченого з пред'явленого йому графічного зразка. У цілому зображувальна діяльність розумово відсталих дітей не виникає і не розвивається без спеціального навчання, тоді як у нормальних дітей вона і виникає, і розвивається спонтанно. Малювання розумово відсталих дітей має досить чітку спільну градацію — відсутність активного черкання на папері, запізнюється в появі співвіднесення малюнка і предмета, копіювання зразка за розрізненими лініями, не пов'язаними в цілісне зображення. Все це дає підставу (в сукупності з іншими методами) використовувати малюнок як засіб діагностики затримок і відхилень розумового розвитку дитини. Поширена думка, що дитячий малюнок у клінічних дослідженнях дає досить чітку картину відповідності особливостей малювання та розумового розвитку. Переломним роком для розумово відсталої дитини є п'ятий рік — діти вже можуть робити вибір за зразком (за кольором, формою, величиною); в окремих дітей спостерігається наявність у розвитку цілісного сприйняття. Однак все це проявляється швидше тільки як тенденція розвитку.

В. Мухіна наголошувала, що до кінця дошкільного віку у розумово відсталих дітей фактично відсутня можливість вирішення наочно-образних завдань. Елементарне словесно-логічне мислення у розумово відсталих дошкільнят розвивається уповільнено і має якість своєрідності. Не нормовано складається співвідношення наочного та словесно-логічного мислення. Особливо важливим є зв'язок малювання, мислення та мови. Усвідомлення навколишнього відбувається у дитини швидше, ніж накопичення слів і асоціацій, і малювання надає йому можливість більш легко в образній формі висловити те, що він знає і за що переживає, незважаючи на брак слів [3].

Л. Виготський навіть назвав дитяче малювання графічною промовою [1].

Більшість фахівців сходяться у думці, що, дитяче малювання — це один з видів аналітико-синтетичного мислення. Малюючи, дитина, так би мовити формує об'єкт або думку по-новому, формуючи за допомогою малюнка своє знання, вивчаючи закономірності, що стосуються предметного та соціального світу. Діти, як правило, малюють не предмет, а узагальнене знання про нього, позначаючи індивідуальні риси лише символічними ознаками. Будучи безпосередньо пов'язаним з найважливішими психічними функціями — зоровим сприйняттям, моторною координацією, мовою та мисленням, малювання не просто сприяє розвитку кожної з цих функцій, але пов'язує їх між собою допомагаючи дитині впорядкувати бурхливо засвоєні знання, оформити та зафіксувати модель все більш ускладненого подання про світ.

На нашу думку до кінця дошкільного віку лише трохи більше половини розумово відсталих дітей досягають рівня розвитку сприйняття, характерного для початку дошкільного віку нормально розвинених дітей. Цей процес вимагає значних зусиль з боку батьків і олігофренопедагогів. Корекційна робота повинна проводитися з урахуванням індивідуальних можливостей кожної дитини. В сім'ї, як правило, батьки йдуть по лінії найменшого опору: народили, самі діють за дитину. Однак існують сім'ї, в яких батьки намагаються ставити перед дитиною певні завдання і домагаються деяких успіхів. Розумово відсталі дошкільники з вище зазначених причин мають різний рівень оволодіння засобами та обладнанням малювання це ускладнює процес колективного навчання малюванню у розумово відсталих дітей.

Ми вважаємо, що своєчасна допомога розумово відсталому дошкільнику в оволодінні засобами та обладнанням малювання має дуже важливе значення, бо від того, наскільки рано дитина матиме можливість вчитися малювати, користуватися матеріалами, залежить її розумовий розвиток. Малюнок для олігофрена — можливість встановлювати свій контакт з оточуючим світом, мовою малюнка — передавати свої почуття.

Отже, малювання для розумово відсталих дітей виступає своєрідним аналогом мови.

Література

1. **Виготський Л.С.** Собр. соч.: в 6 т Т4 Детская психология / Под. Ред. Эльконина Д.Б. — М.: Педагогика, 1984.
2. **Лейтес Н.С.** Умственные способности и возраст М., 1972. 24-31 с.
3. **Мухина В.С.** Детская психология. — М., 1985.
4. **Петрова В.Г., Белякова И.В.** Кто они, дети с отклонениями в развитии? — М.: Флинта: Московский психолого-социальный институт, 1998. — 104 с.
5. **Певзнер М. С.** Дети – олигофрены (изучение детей-олигофренов в процессе их воспитания и обучения). — Просвещение, 1959. — 486 с.

References

1. **Vigotskiy L. S.** Sobr. Soch.: v 6 t T 4 Detskaya psihologiya / Pod. Red. Elkonina D. B. — M.: Pedagogika, 1984.
2. **Leytes N. S.** Umstvenniye sposobnosti i vozrast M., 1972. 24-31 s.
3. **Muhina L. S.** Detskaya psihologiya. — M., 1985.
4. **Petrova V. G., Belakova I. V.** Kto oni deti s otkloneniyami v razvityi? — M.: Phlinta: Moskovskiy psihologo-sotsyalniy instityt, 1998. — 104 s.
5. **Pevzner M. S.** Deti — oligophrenu (izucheniye detey-oligophreniv v processe ih vospitaniya i obucheniya). M. Prosveshcheniye, 1959. — 486 s.

Войтюк І. В. Малювання — графічна промова розумово відсталих дошкільників

У статті розкривається сутність поняття "малювання розумово відсталих дітей дошкільного віку". Наголошується на важливості правильного та своєчасного ознайомлення дітей олігофренів з обладнанням для малювання. Здійснено аналіз досліджень науковців, педагогів про вікове малювання та корекційний вплив зображувальної діяльності на розумовий розвиток дошкільників, проаналізована класифікація олігофренії в процесі практичної зображувальної діяльності. Розглядається теоретичне та практичне значення малювання у процесі розумового розвитку та встановлені причин необхідності, важливості зображувальної діяльності, що сприятиме глибшому розумінню суті аномального розумового розвитку таких дітей та створення найсприятливіших умов для корекційного навчання і виховання. Особливо наголошується на важливості обізнаності олігофренопедагога в особливостях психологічного розвитку розумово відсталих дітей для створення необхідних педагогічних умов, корекційних методів і прийомів навчання та виховання, які сприятимуть позитивній динаміці їх розвитку та успішному корекційному навчанню без помилок. Обґрунтована та розкрита роль першого успішного кроку малювання до успішного навчання, як один з найважливіших видів предметної діяльності, що підтримує здоров'я розумово відсталих дітей дошкільного віку та виступає в якості світосприйняття, мови таких дітей.

Ключові слова: корекційне навчання, зображувальна діяльність, малювання, олігофренопедагог, розумовий розвиток, розумово відсталі діти.

Войтюк І. В. Рисование — графическая речь умственно отсталых дошкольников

В статье раскрывается сущность понятия "рисования умственно отсталых детей дошкольного возраста". Отмечается важность правильного и своевременного ознакомления детей олигофренов с оборудованием для рисования. Осуществлен анализ исследований ученых, педагогов о возрастном рисовании и коррекционном влиянии изобразительной деятельности на умственное развитие дошкольников, проанализирована классификация олигофрении в процессе практической изобразительной деятельности. Рассматривается теоретическое и практическое значение рисования в процессе умственного развития и установлены причин необходимости, важности изобразительной деятельности, что будет способствовать более глубокому пониманию сути аномального умственного развития таких детей и создание благоприятных условий для коррекционного обучения и воспитания. Особенно подчеркивается важность осведомленности олигофренопедагога в особенностях психологического развития умственно отсталых детей для создания необходимых педагогических условий, коррекционных методов и приемов обучения и воспитания, способствующих положительной динамике их развития и успешном коррекционном обучению без ошибок. Обосновано и раскрыто роль первого успешного шага рисования к успешному обучению, как один из важнейших видов предметной деятельности, поддерживает здоровье умственно отсталых детей дошкольного возраста и выступает в качестве мировосприятия, языка таких детей.

Ключевые слова: коррекционное обучение, изобразительная деятельность, рисование, олигофренопедагог, умственное развитие, умственно отсталые дети.

Voytuk I.V. Painting is the graphic speech of mentally retarded preschoolers

The article reveals the essence of the concept of "a drawing of retarded children of preschool age". It stresses that the importance of proper and timely review of children Oligophrenic with equipment for drawing. The analysis of research scholars, teachers is made for secular painting and graphic impact of correctional activities on cognitive development of preschool children, the classification of mental retardation in the process of practical figurative work is analysed. We consider the theoretical and practical importance of drawing in the mental development and the need to set reasons, the importance of graphic activity that will contribute to a deeper understanding of abnormal mental development of children and the creation of favorable conditions for remedial training and education. It particularly stresses on the importance of awareness of olihofrenoteacher of psychological development of mentally retarded children to create the necessary conditions for teaching, correction methods and techniques of training and education that promote positive dynamics of development and successful correctional education without errors. It is well-founded and opened as the first successful step to successful learning painting as one of the most important substantive work that supports the health of mentally retarded preschool children and acts as a worldview, language of children.

Keywords: Corrective training's activity, drawing olihofrenoteacher, mental development, mentally retarded children.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2014 р.

Статтю прийнято до друку 20.02.2014 р.

Рецензент: д.п.н., акад. Синьов В.М.

УДК 378.011

**ОСОБЛИВОСТІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ
ДО ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

Галдецька І.Г.
кандидат юридичних наук

Викладацька діяльність відноситься до професій типу «Людина-Людина». Згідно Є. А. Климова, цей тип професій визначається наступними якостями людини: стійким гарним самопочуттям у ході роботи з людьми, потребою в спілкуванні, здатністю думкою ставити себе на місце іншої людини, здатністю швидко розуміти наміри, помисли, настрої інших людей, здатністю швидко розбиратися у взаєминах людей, здатністю добре